

Posudek oponenta diplomové práce

Jméno diplomanta: Lenka Petrusková

Téma práce: Spotřebitelské úvěry – znaky, vybraná ustanovení smluv o spotřebitelském úvěru, ochrana spotřebitele

Rozsah práce: 62 stran (bez seznamu literatury a anotace)

Datum odevzdání práce: 17. 4. 2013

1. Aktuálnost tématu:

Problematika spotřebitelských úvěrů je aktuální s ohledem na novelizaci zákona o spotřebitelském úvěru, která byla provedena zákonem č. 43/2013 Sb.

2. Náročnost tématu:

Autorka se seznámila nejen s platnou právní úpravou a s dostupnou odbornou literaturou, ale i s některými statistickými údaji a údaji z obchodní praxe. Základní metodou, kterou použila, byla analýza platné právní úpravy. Metodu komparace použila při porovnání české a německé právní úpravy.

3. Kritéria hodnocení práce:

Cílem práce bylo „zpracovat, jak právní předpisy upravující spotřebitelský úvěr ovlivňují praxi a smluvní ustanovení a jak praxe využívá limitů daných zákonem“ (str. 1). Tento cíl se autorce podařilo v zásadě splnit.

Autorka prokázala schopnost činit samostatné závěry – např. při hodnocení novelizace zákona o spotřebitelském úvěru, která byla provedena zákonem č. 43/2013 Sb., na str. 19. V souvislosti s novelizací však autorce unikly spory, které její přijetí doprovázely, kdy některá ustanovení doplněná poslanci byla kritizována ze strany ministerstva financí i odborné veřejnosti. Svůj názor vyjádřila také k otázce práva spotřebitele na odstoupení od smlouvy (na str. 25). Vlastní závěry uvádí autorka i na str. 28 nebo na str. 34.

Práce je rozdělena do čtyř částí (vedle úvodu a závěru). První část je věnována základním informacím o spotřebitelských úvěrech.

Stěžejní částí práce je její druhá část, která popisuje právní úpravu spotřebitelských úvěrů. V této části je poněkud nesystémově umístěn za kapitolou o působnosti zákona o spotřebitelském úvěru popis změn, které přinesla novelizace provedená zákonem č.

43/2013 Sb. Výčet právních předpisů, které se nějakým způsobem týkají spotřebitelských úvěrů v části 2.1 je popisný a poněkud nadbytečný. Obdobně to platí pro výčet ustanovení občanského zákoníku, která se nějakým způsobem týkají spotřebitelských úvěrů v části 2.2. Zdařilé je porovnání úpravy spotřebitelských smluv ve stávajícím občanském zákoníku a v novém občanském zákoníku (část. 2.3), nicméně tato problematika poněkud vybočuje z tématu práce.

Třetí část práce je věnována některým smluvním typům, které se využívají při poskytování spotřebitelských úvěrů - smlouvě o úvěru, smlouvě o půjčce a leasingové smlouvě. Vzhledem k rozsahu práce je však zde jen stručná a velmi povrchní charakteristika uvedených smluv. Toto platí i pro část věnovanou rozhodčím smlouvám, která je zde navíc zařazena poněkud nesystémově. Proto by úroveň práce bylo zvýšilo, pokud by ji autorka nerozštělnila těmito částmi.

Poslední část práce je věnována některým otázkám ochrany spotřebitele.

Autorka čerpala nejen ze zákonů, odborné literatury a judikatury, ale i z obchodních podmínek subjektů nabízejících spotřebitelské úvěry a dalších smluvních dokumentů.

Autorka se seznámila také s určitými ekonomickými a statickými údaji týkajícími se spotřebitelských úvěrů (str. 1-2) a správních deliktů a pokut souvisejících s porušováním zákona o spotřebitelském úvěru nebankovními subjekty (str. 53 – 54).

Z hlediska jazykové a stylistické úrovně práce splňuje požadavky kladené na diplomové práce. Práce obsahuje jen malé množství tiskových chyb. Například na str. 1 se chybně uvádí zkratka „RPNS“ a na str. 40 zkratka „EGBGB“. Na str. 4 a 5 jsou nepřesně uváděny názvy některých zákonů (např. „zákon 231/2001 Sb.“); stejné chyby se opakují na str. 12 a 13 (např. „zákon 43/2013 Sb.“).

4. Další vyjádření k práci:

K charakteristice spotřebitelů jako jedinců, „kteří jednají v rámci svých vlastních tržních možností“ (str. 3) lze mít výhrady, protože tato charakteristika nijak nevymezuje spotřebitele – všechny tržní subjekty jednají v rámci svých tržních možností.

Výhrady lze mít k tvrzení autorky na str. 3, že pojem spotřebitelský úvěr je kategorií, která obsahuje více smluvních typů. Kategorie spotřebitelský úvěr neobsahuje více smluvních typů, není množinou, která by v sobě zahrnovala určité smluvní typy, ale je spíše kategorií, která může mít formu různých smluvních typů.

Zajímavý je názor autorky (str. 21) o neefektivnosti požadavků zákona na informování spotřebitele, kdy spotřebitel ve smlouvě podepíše, že byl s předepsanými informacemi seznámen, ačkoliv se tak nestalo. Autorka však z tohoto poznatku nevyvozuje žádné závěry.

Zajímavý je také názor autorky na str. 19, že peněžní sankce jsou vůči malým nebankovním poskytovatelům spotřebitelských úvěrů neúčinné (zajímavé jsou i další úvahy autorky o (ne)účinnosti sankcí na str. 38). Lze souhlasit se závěrem autorky, že státní dozor v této oblasti nikdy nebude stoprocentně účinným, a že situaci lze v této oblasti účinně zlepšit jen zlepšením finanční gramotnosti obyvatelstva.

Porovnání úpravy smlouvy o úvěru v obchodním zákoníku a novém občanském zákoníku je velmi povrchní (str. 45). Autorka se zřejmě spolehla na některá zavádějící tvrzení obsažená k důvodové zprávě k novému občanskému zákoníku a dospěla tak

k chybnému k závěru, že nový občanský zákoník přináší ve vztahu k úvěrové smlouvě jen drobné stylistické změny (str. 45). Obdobně povrchní a nepřesné je srovnání úpravy půjčky v občanském zákoníku se zápůjčkou v novém občanském zákoníku. Diskutabilní jsou názory autorky ohledně zavedení regulace výše RPSN (str. 61). Lze plně souhlasit se závěrem autorky na str. 61, že právní úprava spotřebitelských smluv má svoje limity a že její efektivita např. ohledně správních pokut vůči nebankovním poskytovatelům spotřebitelských úvěrů bude vždy omezená a že právní ochranu spotřebitele je nutné doplnit i vzděláváním spotřebitele.

5. Přípomínky a otázky k zodpovězení při obhajobě.

Na str. 2 autorka uvádí, že domácnosti získávají od nebankovních poskytovatelů půjčky. O půjčkách mluví také na str. 3 jako o obecném pojmu. V rámci obhajoby by mohla objasnit, jestli se v těchto případech skutečně jedná vždy o půjčky.

Na str. 9 autorka uvádí, že spotřebitel je osobou, která nejedná v rámci své obchodní nebo jiné podnikatelské činnosti. Autorka by mohla objasnit, jaký je rozdíl mezi obchodní a podnikatelskou činností.

Zajímavý je také závěr autorky, že zákaz používání směnek u spotřebitelských úvěrů lze snadno obejít notářským zápisem se svolením k vykonatelnosti. V rámci obhajoby by se autorka mohla také vyjádřit k tomu, nakolik je v rámci řízení o směnečném platebním rozkazu efektivní také samotný zákaz používání směnek.

V rámci obhajoby by se autorka mohla vyjádřit k vhodnosti ustanovení § 9 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru, podle kterého je smlouva neplatná, pokud věřitel neposoudil úvěruschopnost spotřebitele.

6. Doporučení práce k obhajobě.

Diplomová práce splňuje formální i obsahové požadavky kladené na diplomové práce, proto ji doporučuji k obhajobě.

7. Navržený klasifikační stupeň:

Navržený klasifikační stupeň: 2.

V Praze dne: 2. 5. 2013

.....
JUDr. Štefan Elek, Ph.D., LL.M.